

Muhulane

Nr 3 (364)

Märts 2020 (paastukuu)

Muhu leht

Muhu tutitegu

Selle aasta sügisel, 2. oktoobril tähistab Muhu vald oma 30. sünnipäeva.

Kui mujal maailmas algas rotiaasta, siis Muhus algab tutiaasta.

Peo õnnestumiseks ootab vald abikäsi ja aidata saab absoluutselt igaüks. Nimelt vajame sünnipäevapeoks väga suurt kogust tutte. Ei pea muretsema: tutitegu on imelihtne ja lõbus tegevus ning tuttide tegemisega saavad hakkama kõik.

Nüüd on aeg oma villase lõnga salavarud välja kaevata. Jagage seda teavet sõprade ja tuttavatega ning tehke koos tutte.

Tuttide valmistamisega võib kohe peale hakata. Tutitegemisega võib oma vaba aega

Järg lk 3.

Järvamaa Kultuuripärl 2019 - Ants Oidekivi

7. veebruaril tunnustati Paide muusika- ja teatrimajas Järvamaa kultuurivaldkonna parimaid, preemiad andsid välja Järvamaa omavalitsuste liit ja Eesti kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupp.

Eesti kultuurkapitali Järvamaa ekspertgrupi preemia Kultuuripärl 2019 sai pühendumusliku ja professionaalse loometegevuse eest Türi muusikakooli pilliõpetaja ja orkestrijuh, muhulane Ants Oidekivi.

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Kuidas ma Liiva koolimajas Eesti Vabariigi sünnipäeval käisin

ehk kuidas tore da peo järel tõsisemad mõtted pähe tulid

Reede õhtul käisin sünnipäeval. Eesti Vabariik 102.

Sünnipäev nagu sünnipäev ikka. Parkimisplatsid autosid täis, pidumaja rahvast täis. Valla juhtkonna juures klaaside kokkulöömise järjekord, kena, et mõlemad mehed on heas sportlikus vormis, muidu peaks vahepeal klaasi hoidvat kätt vahetama.

Algul ametlik osa, nagu ikka. Rahvas laulis hünni ja vallavanem ütles kõnet, mõlemal tuli see ühtmoodi ladusalt välja. Ega see kummalgi esimene kord olnud.

Pärast seda hakkas pidu tuure üles võtma. Laval, tegelikult muidugi lava ees, oli nii tantsu kui laulu, mõnikord kordamööda ja teinekord mõlemad korraga. Möistagi kuulus iga asja juurde pillimäng, vahel oli mängija(d) ka saalinurgas näha, teinekord ei olnud, aga ära kostis ikka. Küllap tuli „lindi” pealt.

Laulmisi oli kahte moodi: lauljaid oli laval kas üks või 24. Kui üks, siis oli see Iris Sepping või Meelis Mereäär. Kui 24, siis oli see Muhu segakoor, kusjuures Meelis Mereäär oli samuti nende hulgas.

Tantse oli ka kahte moodi, kas naised koos meestega või naised ilma meesteta. Kui koos meestega, siis oli kaks võimalust: kui oled alles lasteaias või algklassides, siis vantsutavad tüdrukud poisse, kui oled juba sellest east väljas, siis teisipidi.

Kui uute esinejate sättimine veidi kauem aega võttis, voogasid üle saali südantsoojendavad ja hinge minevad viiulihelid. Tekitajaks Anneli Oidekivi-Saaremäel.

Ühekorra läks vahe nii suureks, et siis võtsid vallavõimud aega oma preemiad välja jagada. Tublisid inimesi on Muhus ikka leidunud, kuid tundus, et seekord oli neid eriti pal-

ju. Aasta teo preemia läks duubeldamisele ja tavapärasele spordipreemialegi lisandus laste eripreemia.

Ma ei hakka siin kõike ümber kirjutama, siisamast lehest leiab nimekirja nendest, kes ja mille eest premeeritud said.

Ei kulunud kahte tundi, kui laulud-tantsud-pillilood otsa lõppesid ja avanesid väravad, mille taha oli üles sätitud head ja paramad suupisted. Ma ei kiirustanud just esimeste hulgas laua juurde ja peaaegu oleksin hiljaks jäänud. Tordiliivad tühjenesid ebatavalise kiirusega. Saladus selgus kohe, kui olin oma osa kätte saanud. Tordid olid soolased, magusat on tavaliselt kauemaks jätkunud. Ei, ärge arvake, et ma nurisen, teadagi on suutäis soolast parem kui maotäis magusat.

Loe edasi lk 4.

Muhu valla 2019. a preemiad:

Hariduspreemia – **Mati Rüütel**
Kultuuripreemia – **Rein Saksa-kulm**

Spordipreemia – **Roland Maimre**,
lisapreemia **Muhu Põhikooli rahvastepallimeeskond**.

Aasta Tegu – inimelude päästmine **Aivar ja Annabel Rebane** poolt ning **Eput päe “ILU ELAB”** (volikogus said võrdselt hääl, seega kaks).

Parim kohalik maksumaksja: Osühing **Kehte**, tunnustati ka **Muhu Hooldekeskuse SA**.

Hea ettevõtlusidee – **Fittsmile OÜ** (Pille-Riin ja Imre Luht pere-ettevõtte, kaubamärgid MuRu Craft ja Muhu SUP).

Vallavanem Raido Liitmäe ja volikogu esimees Ain Saaremäel
Külasele külaseltsi kingitusega.

Kalmer Saar

Volikogu 20. veebruari istungi päevakorrast

- Muhu valla 2020. aasta eelarve 2. lugemine, vastuvõtmine,
- Teenistujate palgajuhend ja kulude hüvitamise kord,
- Muhu valla pedagoogide töö tasustamise alused,
- Vallavanema töötasu määramine ja mitteametnikust vallavalitsuse liikme tasu määramine,
- Muhu valla "Aasta Tegu 2019" valimine ja kinnitamine,
- Informatsioonid (hange vallavalitsuse ametiruumide üürimiseks, Igaküla Eku kinnistu rentimine, kõrvalmaanteede üleandmine KOVidele, koolimaja ja pastoraadihoone vahekoridor).

Kohaliku omaalgatuse programm avatud

1. märtsist on avatud kohaliku omaalgatuse programmi kevadvoor, millega soovitakse kaasa aidata tugevate ja initsiatiivikate kogukondade tekkimisele.

Toetatakse tegevusi, mis aitavad kogukonna identiteeti tugevdada ja tõhustada omavahelist koostööd. Samuti tegevusi, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste arendamisse. Toetust antakse ka kohalikele elanikele vajalike teenuste pakkumiseks ja ühis-tegevust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamiseks ning arendamiseks.

Toetust saavad taotleda avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, milles ei osale liikmena kohalik omavalitsus ega riik. Samuti ei tohi selle liikmetest äriühingud moodustada rohkem kui poole. Maksimaalne toetussumma esitatud projekti kohta on olenevalt tegevusest kuni 4000 eurot. Omafinantseering peab olema vähemalt 10 % projekti kogumaksumusest.

Taotlusi saab esitada e-posti teel. Taotluste esitamise tähtaeg on **1. aprill 2020 kl 16.30**. Taotlused esitatakse taotleja asukohajärgsele maakondlikule arendusorganisatsioonile: Saare maakonnas Saaremaa valla. Täpsemad juhendid ja vormid leiab www.saaremaavald.ee/kohaliku-omaalgatuse-programm

Maalehe eakate festival

12. märtsil ootame kõiki eakaid kell 9 – 19 Eesti Rahva Muuseumi. Avatud on suur messiala. Festival tasuta. Vt maaleht.ee/eakad

Vallavalitsuse istungitelt

31. jaanuar
Otsustati toetada lapse osalemist MTÜ Orissaare Sport kergete jõustiku treeningutel.

Otsustati jagada Hellamaa k Mäe kü: Mäe ja Tihuse (mtm-d).

Väljastati ehitusluba Paenase k Abro mü elamu püstitamiseks.

Kinnitati Hajaasustuse programme laekuvate taotluste menetlemiseks ja hindamiseks komisjon (Piret Lang - esimees, Ave Toom-salu, Annika Auväärt, Triin Valk, Jaan Kesküla, Veljo Tammik, Toomas Oll).

Otsustati vabastada Nõmmküla Kaivo kinnistu korraldatud jäätmeveoga liitumisest 1.2.2020 – 31.1.2023.

12. veebruar

Anti luba MTÜ-le Loomekoda projektilaagri "Loomelaager Muhumaal 2020" läbiviimiseks Koguva k Vanatoa turismitalus 14.-19.6.2020 ja 28.6. – 3.7.2020.

Kinnitati Muhu valla 2019 tunnustusstipendiumid (haridus-, kultuuri- ja spordipreemiad).

Otsustati seada sundvaldus avalikes huvides vajaliku tehnovõrgu talumiskohustuse kehtestamiseks Viira k Hantsupõllu kinnistule Telia Eesti AS kasuks olemasoleva sideehitise suhtes.

Väljastati projekteerimistingimused Simiste k Kivipõllu mü elamu ehitusprojekti koostamiseks.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht:

- Nõmmküla Puidu mü korralduses toodud tingimustel,

- Paenase k Abro mü vastavalt kaalutusotsuses toodud põhjendustele.

Korraldatud jäätmeveost otsustati ajutiselt vabastada Raugi k Uuskalda (1.2. – 31.5.2020 ja 31.8.2020 – 31.5.2021), Võiküla Uuetalu (1.2. – 30.4.2020 ja 1.10.2020 – 30.4.2021), Viira k

Nuka (31.8.2020 – 31.5.2021) ja Tupenurme k Lauri (1.2. – 31.5.2020 ja 31.8.2020 – 31.5.2021).

Korraldatud jäätmeveost otsustati pikaajaliselt vabastada (perioodiks 1.2.2020–28.2.2023) Raugi k Saadu, Võiküla Posti, Lepiku k Männiku-Jaani ja Levalõpme k Saadu.

Otsustati suunata avalikustamisele korralduse eelnõu Linnuse k Saare mü loomade varjualuse-sõnnikuhoidla (tunnellauda) ehitusprojekti koostamise projekteerimistingimuste väljastamiseks, et viia läbi avatud menetlus.

Toimus arutelu volikogule ettevalmistatud materjalide ja eelnõude üle (valla 2020 eelarve, pedagoogide töö tasustamise alused, teenistujate palgajuhend, Aasta Tegu 2019 kandidaadid, infopunktis arutamiseks teede üleandmine riigilt kohalikele omavalitsustele, maa rendi taotlus jms).

Laste ja noorte õigused

Lastel on õigused ning neid õigusi reguleerivad ÜRO lapse õiguste konventsioon, Eesti Vabariigi põhiseadus, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon ja paljud teised seadused. Kuuleme kõik alatasa, et lastega on raske, sest seadus annab neile palju õigusi ja tihti ei oska täiskasvanud nende õiguste tagamisega toime tulla.

Kallid lapsed, võtame või kõige esimese õiguse ÜRO lapse õiguste konventsioonist:

kõikidel lastel on õigused ja kedagi ei tohi diskrimineerida. Olenemata sellest, kes nad on, kus nad elavad, millises keeles nad räägivad, milline on nende usk, mida nad mõtlevad, millised nad välja näevad, on nad poisid või tüdrukud, on neil puue, on nad rikkad või vaesed, ja olenemata sellest, kes on nende vanemaid või pered ning mida nad usuvad või teevad. Ühtegi last ei tohi ühelgi põhjusel kohelda ebaõiglaselt.

Lapse kehaline karistamine on keelatud. Kehaline karistamine on igasugune jõu kasutamine ja valu tekitamine: tutistamine, laksu andmine, vitsa andmine, tõukamine, löömine, peksmine.

Lastel on palju õigusi, nii nagu ka täiskasvanutel. Vahe on selles, et täiskasvanud inimene üldiselt teab, et iga õigusega kaasneb kohustus, kuid lapsed ei taha seda tunnistada. Lapse kohustus algab sealt,

kus algab teise lapse või täiskasvanu õigus. See tähendab, et laps peab oma õiguste nõudmisel arvestama ka teiste inimeste õigustega. Õigused ja kohustused käivad alati koos. Olenemata sellest, milline on teine laps, on tal õigus saada hästi koheldud ja ühelgi lapsel ei ole õigust teda kiustada, lüüa või tõugata, sest lastekaitseadusega on lapse kehaline karistamine keelatud ja seda ei tohi teha ka üks laps teisele lapsele.

Näiteks on lapsel õigus haridusele, kuid samas on tal koolikohustus anda õppides endast parim ja austada neid, kes seda teha võimaldavad (vanemaid, klassikaaslast ja õpetajaid).

Kõige olulisem õigus, mida lapsed ise tihti mainivad, on sõnavabadus või oma arvamuse avaldamise õigus, kuid ka selle õiguse kasutamisel tuleb austada teiste laste ja täiskasvanute õigusi, eelkõige õigust au ja väärikuse kaitsele ning vastastikusele lugupidamisele ja austusele. Lapsed peavad austama täiskasvanuid (vanemaid, vana-vanemaid, kasvatajaid, õpetajaid jt) ja teisi lapsi, nii nagu täiskasvanud peavad austama lapsi ning teisi täiskasvanuid.

Laste õigus on olla kaitstud (raske) töö eest, neil on õigus eraelule ja varem peavad hoolitsema oma laste eest, kuid ka vastupidi: perekonnaseaduse kohaselt on lastel

kohustus olla toeks oma vanematele ning abistada vanemaid oma võimeid ja võimalusi mööda kodus majapidamises, samuti peab laps arvestama lapsevanemate huve ja õigusi.

Lapsed, kui te kuulutate uhkusega, et olete kaitstud ja teil on õigused, siis mõelge alati ka sellele, et iga õigusega kaasnevad kohustused. Lapse õiguste konventsioon annab lapsele õiguse ise oma õigusi teostada ja kohustusi kanda. See tähendab, et lapse arendes kasvab tema iseotsustamise õigus ning vastutuse ulatus.

Svea Auväärt

Muhu lastekaitse spetsialist

Viited: Lasteabi.ee, Lastekaitse-seadus, Perekonnaseadus, Õiguskantsler „Laste ja noorte õigused ja kohustused“, ÜRO lapse õiguste konventsioon.

Muhu noortekeskuse 15. sünnipäeva tähistamisest kirjutas 15. veebruari Meie Maa.

Esinesid noortekeskuse bändikooli noortesambel Muhupoolus, Artur Müüri puhkpilliansambel, Vello Tikerpalu juhendatud puhkpillikollektiiv, üllatusesinejana noortekeskuse töötajate ansambel Idealistid. Muhu noortekas avati 25. jaanuaril 2005.

Külakooli tutitegu

1. märtsil toimus järjekordne Külasema Külakooli koolipäev, mis oli kantud Muhu valla juubeliaasta raames välja kuulutatud TUTI-AASTAST.

Esimeses, etnograafia tunnis tutvusime eri tüüpi rahvuslike tuttide tähtsuse ja kasutusega muhulaste kultuuriloos ning uurisime muuseumi eksponaate lähemalt.

Teises, käsitöö tunnis valmis-tasime erinevaid tehnikaid kasutades ja töövõtteid nuputades villaseid ümmargusi tutte õpetaja Reine Uspenski juhendamisel. Kuna 1. oktoobriks 2020 (Muhu valla 30. sünnipäev) peaks Reine sõnul valmima mustmiljon tutti, püüdsime leida kiiremaid valmistusviise ja tundub, et edukalt!

Õppetöös osales 12 õpilast ja pooleteist tunniga valmis kamba peale 178 tutti! Külakooli panus fikseerus statistikas ja rändas Reine hoole alla sügist ootama... Ja mis kõige tähtsam - ka tutipuru ehk tuti viimistlemisel tekkivad pisikesed lõngaotsad kogusime kokku, sest

Reinel valla sünnipäevapeo kunstilise kujundajana on nende kui kujunduselemendiga oma salaplaan.

Edasi hakkab igaüks enda valmistatud tuttide kogusega parima tutitegija tiitlit püüdma.

Päeva lõpetas traditsiooniks saanud söögivahetund moosisaia ja teega.

Oli lõbus ja tegus koostöötamise päev, mis meenutas väga eelmise sajandi villakraasimise või sulgede kitkumise talgud.

Meie koolipäev kajastub ka fb muhu tutitegu lehel.

Silla Mall
Külasema

Muhu tutitegu

Algus lk 1.

lõbusalt sisustada praami- või poesabas, puhkepausi ajal, jahil looma passides või arsti juures oodates. Tutte võivad teha sportlased, ehitajad, suvitajad, jahimehed, lapsed, mehed, naised...

Mida rohkem tutte, seda rohkem on üllatusi. Tuti värv iga suurus pole oluline.

Kui tutte hakkab nii palju saama, et ise enam koju ära ei mahu, siis võib need viia Piiri Taaskasutuskeskusesse Mare juurde. Temal on ka lõnga anda ja müüa.

Seda, mis tuttidest edasi saab, saavad kõik 2. oktoobril tulla valla peole vaatama. Selleks ajaks on tutitegu kõigil nii käpas, et peole tulles on paslik ennastki tuttidega kaunistada.

FBs on avalik Muhu Tutitego grupp, kust saab tutitegu jälgida ja seda õpetust teistelegi jagada. Selles grupis saab postitada tutitego uudiseid, lõnga jagada, lõnga hankida, oma koguseid pildistada ja tutikoosolekuid kokku leppida. Jagage seda teavet ka vanaemadega, sest neil on kindlasti tutitego salanippe. Tutitego ja õpitubade kohta anname teada ka valla kodulehel ning infotahvlitel.

Ja mis seal muud kui jätke lapsed tutistamata ja pange nad nurka kenasti tutte tegema.

Muhu valla 30. sünnipäevapeo kujundusjuht

Reine Uspenski
5298 066

Küünlakuu ja paastukuu Muhu Muuseumis

Aasta külmem kuu jõudis ennast enne lõppu ikka tõestada ja näitab meile, et lumi ei ole kuhugi kadunud.

Muuseumis on ilm igati soosinud museaalide tuulutamist ja enne suuremat turisimihooaja algust ongi jäänud umbes kuu, et sättida üles uued näitused ja olla valmis külatajate tulekuks. Taaskord väike tagasisaade küünlakuusse.

Teaduspäevast „Muhu diasporaa“ sai lühidalt kirjutatud juba eelmises lehenumbris ja lisaksin niipalju, et teema on tekitanud suurt huvi ja andnud meile head tagasisidet. Täname kõiki, kes on meie üleskutsele vastanud ning saatnud meile kirjutisi võõrsile läinud muhulaste kohta. Jätkame teabe kogumist. Selleletemalist esinemist saab kuulda juunis Liiva raamatukogu juubelil.

5. veebruaril rääkisime lasteaialastega küünlapäevast ja sellega seotud kommetest. Kordasime üle ka ohutusnõuded ja lapsed olid väga teadlikud, et küünlaid ei tohi järelevanteta jätta.

22. veebruaril tähistasime Juhan Smuuli 98. sünniaastapäeva ja sel korral rääkis Eda Maripuu teemal

22.2.2020 tähistasime Juhan Smuuli 98. sünniaastapäeva. Pildi tegi Siret.

„Reisisell Juhan“. Tegime traditsioonilise jalutuskäigu Juhani kuju juurde, kuid ilm soodustas just soojas toas olemist ja Eda ettekande kuulamist. Reisis Juhan oma eluajal selle ajastu kohta palju ja oli teine eestlane, kes jõudis ära käia ka Antarktikas.

Ka küünlakuusse on jätkunud uurijaid. Tutvutud on siilikute ja

muu tekstiiliga ja teada olevalt hakkab taas midagi uut valmima.

9.–12. märtsini osaleb Meelis Mereäär Soomes konverentsil, kus teeb Muhu saart tutvustava ettekande.

Muhu Muuseum on avatud T-L kella 10–17.

Tervitustega,

Siret muuseumist

Lumetusis Paenase ja Külasema küla vahel **alla kukkunud elektriliini õhukaablist**, mis jäi madalale tee kohale rippuma, kirjutas 28. veebruari Meie Maa. Liin lõigati ohutuse tagamiseks läbi, valges sai alustada remonditööd.

Pool sajandit Muhus

Helje ja Vello Tikerpalu poolest sajandist Muhus elatud aastatest ja elust kirjutas 22. veebruari Saarte Hää.

Keskkonnaprogrammi taotlusvoor

Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) avas keskkonnaprogrammi taotlusvoor. Keskkonnaprojekte on oodatud esitama nii kohalikud omavalitsused, mitmetulundusühingud, sihtasutused, ettevõtjad, ülikoolid, haridusasutused kui ka mitmesugused keskkonnaorganisatsioonid ning füüsilisest isikust ettevõtjad. Taotlusvoor tähtaeg on **16. märts 2020**.

Taotlusvoor avati veemajanduse, metsanduse, looduskaitse, keskkonnateadlikkuse, kalanduse, atmosfääriõhu kaitse, merekeskkonna ja ringmajanduse valdkonnas kindlatele tegevustele.

Taotlemine toimub andmesüsteemi KIKAS kaudu. Rahastusotsuse saanud projektid selguvad selle aasta jaanipäevaks.

Memento ühendus represseeritutele

Austatud kaaskannatajad!

Soovin jagada mõtteid seoses sanatoorse tervise parandamise vastuvõtu lõppemisega Seli tervisekeskuses ja uutest terviseparandamise võimalustest kaiseministeeriumi poolt vaadatuna.

Kuna tänava aasta 1. jaanuarist lõppes ära Seli tervisekeskuse külastatavus kaiseministeeriumi otsusega, aga samas ei taha kaiseministeerium loobuda represseeritute abistamisest, on kaiseministeerium kooskõlas Eesti Represseeritud Abistamise Fondiga (ERAF) pakkunud välja järgmise k a v a.

Kaiseministeerium eraldab tulevikus igal aastal represseeritu tunnistust omavatele isikutele 90 000 eurod tervise parandamiseks vastavalt inimese enda soovile valitud terviseparandamise keskkuses (näiteks Kuressaares Mere ja Rüütli spaa). Tervise parandamiseks inimese kohta on ette nähtud kuni 150 eurot. Juhul, kui vabariigi kohta tuleb rohkem avaldusi, näiteks üle 500, siis see summa

väheneb (Seli keskust külastas aastast ligikaudu 500 represseeritut).

Selleks, et tervise parandamise raha kätte saada, tuleb represseeritud isikul teha avaldus Memento Ühenduse juhatasele, kuhu märkida järgmised andmed:

- **ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünni andmed,**
- **represseeritu tunnistuse number,**
- **kodune aadress,**
- **panga konto number,**
- **lühikirjend tervise seisukohta, tagasisidet ei ole vaja,**
- **avaldus kinnitada oma allkirjaga, lisades kuupäeva ja aasta.**

Memento ühendus hakkab avaldusi vastuvõtma alates **25. märtsist 2020** ja kõigi soovijate avaldused peavad olema laekunud **14. juuniks 2020**. 20. juuni paiku vaatab juhatus oma koosolekul avaldused üle ja suunab need ERAF-le. ERAF vaatab avaldused veel kord üle ning kui avaldused

vastavad nõuetele, kantakse raha üle isiku **isiklikule kontole** (arvele).

Selgituseks: esiteks, avalduse vormid saab vallast ja tagastatakse ka valda. Lihtsam võimalus on minna valda kas isiklikult või tugiisikul, võtta kaasa represseeritu tunnistus ja ID-kaart ning täita vastav vorm kohapeal.

Teiseks, selle aasta terviseparandamise raha jaotatakse nii, nagu eelpool kirjas, aga kuidas toimub see rahajagamise järgmistel aastatel, seda näeme edaspidi. Kindel on, et kaiseministeerium oma lubadustest ei loobu.

Kui on tegemist rahaga, siis on ikka palju lahtisi probleeme ja küsimusi. Palun mõistvat suhtumist, aga kui tuleb küsimusi, siis saab abi Rein Väli telefonil 4528 011 või mob. 5234 983.

Rein Väli,

Saare Maakonna Memento ühenduse juhataste liige

Kuidas ma Liiva koolimajas Eesti Vabariigi sünnipäeval käisin

ehk kuidas tore da peo järel tõsisemad mõtted pähe tulid

Algus lk 1.

Pärast pidu tuli aeg Eesti Vabariigi sünnipäeva üle mõtteid mõlgutada.

Mõte number 1.

Kui inimesel on sünnipäev, siis jagunevad peolised kahte ossa: üks on sünnipäevalaps ja teised on külalised. Kui meie riigil on sünnipäev, siis ei ole keegi meist siin külaline. Me kõik olime sünnipäevalapsed. Paari aasta eest käis mu mäletamist mööda meil ka külalisi, Soomest või Lätist, aga seekord ei paistnud neid olevat.

Kui külalisi ei ole, ei too ka keegi kingitusi, aga tühja sellest. Kõige suurem kingitus on meile see, et saame oma sünnipäeva pidada. Saame seda teha avalikult, ilma kartmata, et keegi meile seda pahaks paneb või selle eest karistab.

Mõte number 2.

Vanus on kõigest number, tähtsad ja vähemtähtsad sündmused ei küsi sellest, mitu nulli sünnipäevatoridile on kirjutatud. Võib

juhtuda, et juubeliaastal on juubel ise ainus tähtis sündmus. Võib juhtuda, et väga olulised sündmused toimuvad kahe juubeli vahel.

Mõte number 1 tuli uuesti meelde, mõtlesin seda veel kord ja sündis **mõte number 3**, tagasisivaade Eesti Vabariigi ajalukku.

* Kui Eesti Vabariik 1918. aastal välja hõigati, siis langes vastsündinu peaaegu kohe üheksaks kuuks varjusruma. Eestis kehtestati Saksa okupatsioonivõim ja keegi ei võinud kindel olla, kas temast üldse midagi tuleb. Tuli küll.

* Kui Eesti Vabariik sai üheaastaseks, käis Vabadussõda, vaenlased olid küll Eesti pinnalt välja tõrjutud, kuid oht, et nad võivad tagasi tulla, oli väga suur. Sõda ei olnud veel läbi ja vastane oli tugev.

* Kui Eesti Vabariik sai kaheaastaseks (see on siis sada aastat tagasi), oli sõda just lõppenud, lõppenud meie võiduga. Raske on praegu öelda, kas ja kui palju häirisid eestlaste sünnipäevatuju mõtted raskustest, mis oma riigi üleehita-

misel ees ootasid.

Järgmised kaks juubelit sattusid headele aegadele.

* 10. sünnipäev õnnestus ära pidada just enne suurt majanduskriisi, mida keegi ette arvata ja karta ei osanud.

* 20. sünnipäeva jõudis ära pidada just enne maailmasõja algust, mida oli siis juba ette arvata ja põhjust karta. Loodeti vaid, et ehk läheb see meist mööda. Ei läinud.

* 30. sünnipäeva julgesid Eestimaa pinnal tähistada vaid kõige vapramad, sest oli aasta 1948. Järgmisel aastal, või varemgi, tuli liigvapratel ette võtta tee Siberisse.

Aastakümned libisesid mööda: 40, 50, 60 – Eesti on ikka veel Eesti NSV, see tähendab, et siin on endiselt nõukogude võim. Karistused sünnipäeva pidamise eest ei ole enam nii karmid, aga iga aastakümne jäi ikka vähemaks neid, kes iseseisvuse aega ise mäletasid ja juurde sündisid neid, kelle jaoks iseseisvus tähendas vaid lugu

möödunud aegadest.

* Aga 1988. aastal oleks nagu restarti tehtud. 70-aastase Eesti jaoks saabus tõeline taassünd. Eesti laulis end võõra võimu alt vabaks ja 74. sünnipäeva saime tähistada jälle oma riigis. Juhtunud oli see, mida suurem osa meist lootis ja ootas, aga vähesed uskusid, et seda näha saavad.

See oli suurte sündmuste aeg, sünnipäeva-numbrid ei olnud küll ümmargused, aga sündmused olid meelde jäävad.

Järgmisi sünnipäevi saime taas vabalt ja segamatult tähistada, aga sellist sünnipäevatuunet, nagu varased seitsmekümnendad, ei ole hiljem enam olnud. Ja ongi hea, sest suur ja ülev peotunne tuli ju sellest, et vahepeal olime vabadusest ilma olnud.

Tänases Eestis võib meile mõnigi asi mitte meeldida, aga vabadusest uuesti ilma jääda me kindlasti ei taha.

Ivo Maripuu

Põgenemine 1944

Dr **Dmitri Golubjatnikov** (1896–1942) oli Muhu arstaastatel 1932–1940, aastatel 1940–1941 Kuresaare Linnaarst. Tema naine **Selma Elfriede** (s Brifk, 1900–1990) oli naiskodukaitsse Muhu osakonna esinaine. Dr Golubjatnikov arreteeriti 1941. aasta juulis ja perekond küüditati, kuid pääses tagasi Harku laagrist. Dr Golubjatnikov hukkus Norilskis.

1949. aastal emigreerus Selma koos poegadega Ameerika Ühendriikidesse, kus **Rjurik Golubjatnikov** (s 1931) omandas 1964. aastal doktorikraadi epidemioloogias, vend **Ole** (1930–2004) omandas 1954. aastal magistrikraadi arvutite ja elektroonika alal.

Dr Rjurik Golubjatnikovi mälestused põgenemisest 1944. aastal

Rootsi ja natslik Saksamaa olid sõlminud kokkuleppe, et need Eesti kodanikud, kes põlvnesid rootslastest, võivad asuda Rootsi. Kahjuks ei olnud meiega enam meie isa, kelle vanaema oli rootslane ja mina ja mu vend olime sellest põlvkonnast, keda ei peetud enam rootslasteks. Lapselapselapsed ei kuulunud ümberasutatavate hulka. Seetõttu mu ema ja dr Ada Treufeldt pidasid plaani kasutada Rootsi asumiseks nende 20 jala pikust purjekat „Saga“. Golubjatnikovide panuseks oli kapten, kelleks pidi olema minu 14-aastane vend. Asusime plaani ellu viima ja mitmel päeval toimetasime pimeduse katte varjus „Sagale“ väikseid pakikesi. See oli vajalik, et mitte äratada sakslaste tähelepanu. Tormisel sügispäeval lahkus „Saga“ kai äärest ja võttis kursi Riia lahe kaudu avamerele. Pardal oli dr Treufeldt oma kahe kooliõelikutega, keegi lesknaine oma alkooliõelise lapsega, minu ema, vend ja mina. Torm paisus ja mu vend püüdis Saksa patrullilaevade vältimiseks Sõrves ranna lähedale hoida. Sõitsime karile ja paat hakkas lekkima. Saksa patrullilaev võttis meid sleppi ja viis Roomassaare sadamasse, kus täiskasvanud arreteeriti. „Saga“ va-

Muhu Naiskodukaitsjad. Selma Golubjatnikov koos pojaga ees. muis.ee - JMS F 358: 1

jus põhja koos meie varandusega. Saksa ohvitser karjus mu ema peale: „Sie sind dum - Te olete loll!“. „Warum - Miks,“ vastas ema, „kas sellepärast, et tahtsime põgeneda Rootsi?“ – „Ei“ vastas ohvitser. „Sellepärast, et te tahtsite Läänemerele pähklikoorega purjetada.“ Ema ja vend olid arreteeritud, kuid minul lubati koju minna, et uppunud asjade asemele uued tuua.

Tagasi jõudes paigutati meid laevale, mis pidi sõitma Gotenhafenis (praegu Gdynia Poolas - E.M.). Laeval oli enne veetud Nõukogude sõjavange, kes püüdsid laeva kahjustada, süüdates sellel tulekahju. Laev sõitis väga kiiresti ja meie hüplesime kuumal tekil. Kohe pärast randumist tuli pardale tuletorje. Rongiga viidi meid töölaagrisse Frankfurti Oderi ääres. Barakkides oli erinevatest rahvustest erineval põhjusel vangistatud inimesi, teiste hulgas ka Vene sõjavangid. Söögiks oli leib ja külmavõetud kartulitest keedetud supp. Eestlased laulsid sageli „Deutschland, Deutschland über alles, pool on läind ja pool on alles.“ Natsidest ohvitserid marssisid sageli läbi barakkide ja tervitasid „Heil Hitler“. Eestlased vastasid „Ei ütle“, sakslased arvasid aga, et vastus oli „Heil Hitler“. Barakkide seinapragudest varitsesid erinevatest Ida-Euroopa piirkondadest pärit parasiidid, kes õhtuti oma

peidupaikadest välja hakkasid ronima. Tänu eestlasest loomaarstile täienesid sellega seoses minu teadmised parasitoloogias.

Emal õnnestus hankida pliiats ja paber ning ta kirjutas ahastava kirja Martha von Brevemile Baieris. Tänu heale saksa keele oskusele suutis ta vangivalvurit veenda, et see tema kirja posti paneks. Vana sõprus Martha von Brevemiga päästis meie perekonna lõpuks laagrist ja meid anti ühe Saksa väikelinna natsi järelvalve alla. Martha vend oli apteegiomaniik Griesbachi linnas, mis asub Baieris. Temast oli saanud üks kohalikest juhtivatest natsidest. Martha pöördus meie päästmiseks tema poole ja tal õnnestus vend nõusse saada. Inimlik headus ei olnud teda maha jättnud. Mina ja mu vend paigutati tema aias olevasse paviljoni, ema sai toa raekoja pööningul, mis ei olnud kaugel kohast, kus ta sai tööd koristajana. 1944/45. aasta talv oli Euroopas ebatavaliselt karm ja kütmata paviljonis oli kohutavalt külm. Mul pole ilmaski olnud nii külm kui siis ja tuberkuloosi tõttu tundsin end halvasti. Tuberkuloosi olin saanud laagris, kuid see avastati alles mitme kuu pärast.

Katkend tõlgitud 2018. aastal Ameerika Ühendriikides avaldatud raamatust „Crucified by Two Thieves“.

Eda Maripuu, Muhu Muuseum

Vaata vana akent!

Eesti Vabaõhumuuseum, Tartu Säätva Renoveerimise Infokeskus ja Muinsuskaitseamet kutsuvad taas üles **kaasa lööma puitakende hooldamise teavituspäevade korraldamisel!** Üle-eestiline aktsioon „Vaata vana akent!“ leiab sel korral aset **23.–24. mai 2020.**

Iga äravisatud aknaga kaob tükike ajaloost ja kohalikust ehituskunsti traditsioonist. Isegi saja-aastase puitakna saab korda teha nii, et see näeb

välja värske ja peab vastu veel sada aastat. Ülemaalse aknapäevaga soovivad korraldajad juhtida tähelepanu vanade akende väärtustele ja rõhutada, et ka vana puitaken võib olla praktiline ja energiatõhus.

Kui ka Sul on soov sel aastal akende aktsioonis kaasa lüüa ja teha oma kandis näiteks akende hooldamise ja taastamise teabepäev või töötuba, korraldada vanade akende teemaline joonistuste või fotode võistlus või üles panna raamatukogus vastava eri-

alakirjanduse näitus, siis pane meie kirja toimumise koha aadress, teavet toimuva sisu kohta ning korraldaja kontaktandmed. Võtame Sinuga peatselt ühendust!

Kontakt: Aune Mark, Eesti Vabaõhumuuseumi koolitusprojektide spetsialist - aune.mark@evm.ee, tel. 523 8397.

Eesti vanade akende päev on inspiratsiooni saanud rootslaste igakevadisest akende restaureerimise päevast.

Valla 2019. a preemiate nominendid

Hariduspreemia

- **Rein Lahke**, staažikas mate-maatikaõpetaja, talletanud Muhu ajalugu,

- **Anu Kaljuste***, aktiivne raamatukoguhoidja, ürituste korraldaja; tubli õppija, pärandi koguja, näituste korraldaja,

- **Mati Rüütel***, õpetaja, treener, väsimatu spordientusiast; head sportlikud tulemused õpetaja ja treenerina,

- **Riin Jürgenson**, uute õpetamis- ja kasvatusmeetodite juurutaja,

- **Eda Maripuu**, Muhu ajaloo populariseerija.

Kultuuripreemia

- **Rein Saksakulm**, Muhu materiaalse ja vaimse pärandi koguja, muuseumi partner,

- **Leena Peegel**, Muhu segakoori osalemine juubelilaulupeol,

- **Meeli Oidekivi***, käsitöömeister ja tantsuõpetaja; 85. juubel, käsitööjuhendaja, rahvakultuuri hoidja,

- **Meeli Targem**, toidukultuuri arendaja, tegev toilitustuses 52 a,

- **Erika Pints**, staažikas raamatukoguhoidja, töö kooli ja lasteaiaa,

- **Peeter Dudnik***, muhulaste ja Muhu elu laulu sisse panija; Muhu meestelaulu- ja laululoomise traditsiooni elushoidja,

- **Eput Pae / Triinu Traumann „Ilu elab“**, projekt ühendab Muhu käsitöölisi, kunstnikke.

Spordipreemia

- **Karmo Tammik**, head saavutused motospordis,

- **Muhu PK rahvastepallimeeskond***, maakondlik esikoht,

- **Roland Maimre***, Saarte mängudelt 6 medalit: laskmises 1 kuld, 3 hõbedat ja 2 pronksi,

- **Suur Muhu Orienteerumine**, populaarse tehnikaspordi ürituse loomine ja korraldamine,

- **Muhu SUP.**

Aasta Tegu

- **Leena Peegel**, Muhu segakoori osalemine juubelilaulupeol,

- **Muhu Pärandikool / Muhu roosiaed***: roosiaia avamine, pärandkultuuri arendamine, koollitused; Muhu külade kingitus EV 100. sünnipäevaks; roosidega kirjatud kogukonna pärandihariduse tuksuv süda,

- **Soonda jõe kallaste puhastamine**, vesikonna taastamine, vee puhastamine,

- **Annabel ja Aivar Rebane**, 4 inimelu päästmine Lõetsa külas 3.3.2019,

- **“Eput pae ilu elab”**, traditsiooni loomine ja Muhu identiteedi tugevdamine,

- **Peeter Dudniku plaad***, küla muusikute traditsiooni jätkaja, elava pärandi hoidja.

* - esitatud mitme esitaja poolt

Elust Muhus 100 aastat tagasi (4)

Hellamaa ja Muhu Suure valla konstaablite lauaraamatute põhjal

Eda Maripuu

1919. aastal jagati Lastekaitse Ühingu poolt puudustkannatavatele peredele toiduabi, kuid osa peresid olid sellest ilma jäänud. 26. jaanuaril tegi maakonna politseiülem nende kaebuse põhjal arupärimise Lastekaitse Ühingu ja Muhu-Suure valla vastavale eestseisusele selle kohta, kui palju on tulnud puudustkannatavatele peredele toiduabi. Selgub, et kaaluvihid, millega toitu kaaluti, olid valed. Aruande kohaselt oli Muhu-Suure valla Lastekaitse Ühing saanud toiduaineid 6 korda ja puudu-
jääk oli 8 puuda.

27. jaanuaril on registreeritud Riigivaranaduse Ülevõtmise Komisjoni liikme I. Grünthali avaldus „väljaköögi kere varguse asjas”, mis Muhu-Suure vallavalitsuse maja ees oksjoni ootel seisis ja mis oli hinnatud 50-margase alghinnaga. 9. veebruariks ei olnud leitud ei varast ega eset.

28. jaanuaril anti välja ringkiri, et teede puhastamisel lumest ei vigastataks puid ja põõsaid.

Saame teada, et 1920. aasta veebruaris oli Muhu Suures vallas kaks telefoniaparaati: väliaparaat Kaitseliidu majas (Viirakülas) ja vallamajas seinaaparaat.

6. märtsil varastati Piiril magasi-aida lae lõhkumise teel raamatukaste, mis Saksa okupatsiooni ajal sinna viidi. Süüdlased olid Piiri ja Viiraküla koolilapsed, keda kooliõpetajad pidid noomima.

Ida ja Raissa Puu Igakülalt ja Julia Ots Suuremõisast olid Rakveres tööl, kus nende asjad ära varastatud.

10. märtsil lõhkus Tamse mõisa rentnik Artur Vernhoff maha küü-
nid ja kuurid, mille kohta tehti politseisse avaldus.

14. märtsil andis maakonna politseiülem korralduse seoses taliteede lõpuga kõik teed „aega viitmata lahti kaevata”. 30. märtsil nõuab Timofei Kirilli p Noot talitee märgistamise eest detsembris tasu 200 marka. Käsu oli politseiülema korraldusel andnud kordnik. Hellamaa vallavalitsus teatas, et väin asub valla piiridest väljas ja maksta võiks maavalitsus.

Kadri Klaar kaebas, et temalt 6 vihti linast ja 4 vihti takust lõnga ära varastatud. Teadis ka, keda kahtlustada selle põhjal, et kahtlustatav „varguse päeval käis külas kolmes peres ilma, et mingisugust asja sinna oleks olnud”.

18. märtsil algas mõisate inventeerimine, et neid riigile üle võtta. Selle käigus otsiti taga ka mõisate

majapidamisraamatuid ja kaardi-
materjali. 5. juuni Meie Maa teatas, et tööd käivad Tamsel, Nurmel ja Suuremõisas. Teiste mõisate kaardimaterjali „ei anta kätte” ja seega läks maa mõõtmisega kauem aega. 5. aprilli ajalehes Meie Maa antakse teada, et 24. märtsil töötasid mõisate ülevõtmise korra välja „walla-
wanemad, wallasekretärid ja kontrolkomisjonide esitajad põllutööstuste ministri voliniku hr. Zimmermanni juhatusel; välja-
töötatvd juhtnõu-
järele on ministri voliniku hoolekande alla võetud mõisate väljarentimise kord järgmine: Asutatakse maarentijate osatühisused, kelle kätte walitsuse volinik mõisad rendile annab”. Maasoovijate nimekirjad seadis kokku vallanõukogu (volikogu) ja kinnitas põllutöö ministri volinik Saaremaal. Muhu Suure ja Hellamaa valla mõisate hoolekandjaks määras viimane Anton Kirkmanni. Ülevõtmisele kuulusid Nurmest ja Tamse Muhu Suurval-
las ning Võlla, Pädaste ja Kuivastu Hellamaa vallas. 23. juunil aga antakse teada, et mõisate tükeldamise komisjon arutas ka Suuremõisa tükeldamist, kuid Muhus ei jätkunud maad sugugi kõigile soovijatele. Maasoovijaid oli Hellamaal 354, Muhu Suures vallas 293.

Peod ja koosolekud olid plekilise soetõve tõttu 8. märtsist keelatud. 25. märtsil aga lubati Põllumeeste Seltsi üldkoosolekut pidada ja 5. aprillil peoõhtu, kus rahvast rohkesti oli, aga pidu ise keskmine. 18. aprillil toimus Suurevalla rahvamajas pidu, mille kohta ajaleht Meie Maa ütleb, et „piduõhtut võib kordaläinuks pidada. Mängiti Kitzbergi 5-waatuselist näitemängu „Püwe talus”. Tähelepanemise väärt oli, et kõik osad küla neiude, noortemeeste ja „taatide” poolt ette kanti. Selle peale waatamata, et pea kõik näitlejad esimest korda ette astusiwad, kanti osad väga loomutruult ette. Pidulisi oli rohkesti. Pidulisi organiseeris kooliõpetaja (Mihkel - EM) Pallas.” Järgmine pidu oli juba 1. mail.

20. märtsil saabus Kaleva Malevast 7. veebruaril vormistatud nõudmine Kaleva Maleva polgu sõduri Võiküla Pärde-Jürilt pärit Andrei Mihaili p Pärteli väeosasse kui väejuht tagasi saata, kuna ta oli eksikombel demobiliseeritud kui 1883. aastal sündinu, kuid tegelikult oli sünniaasta 1884. Vastuses antakse teada, et „järele tõttu keda-
dagi võimata üle väina on saata ja ka 1884. aasta mehed selle aja peale demobiliseeritud on” (kui saatmine võimalikuks saab). Kalevlaste

Malev otsis taga ka Kallaste Jõelt pärit Vassili Ivani p Korvi, keda väejuhtsiks peeti. Vassili Korv oli aga juba 20. detsembril 1919 rüügesse surnud.

16. jaanuaril jõudis Saksamaalt sõjavangist tagasi Kallaste külast pärit 26-aastane Ivan Matvei p Korv ja 27. märtsil Murmanist (Murmansk? - EM) Venemaaalt saabunud Nikolai Mihkli p Saarkoppel (s 1879) Mõisaküla Siljavälja talust, kelle üle tuli vastavalt eeskirjale valve sisse seada.

24. märtsil otsitakse taga kahe paari sokkide omanikku. Sokkidel oli monogramm A.B, seetõttu arvati, et need 1919. aasta mässu ajal tapetud Axel Buxhoevedenile võisid kuuluda. Sokkide omanik jäi leidmata nii Muhust kui ka Saaremaalt, mistõttu need oksjonil 12,5 marka paar maha müüdi. Tänu sellele saame aga teada, missuguseid sokke kandis parun Buxhoeveden, sest tema sokkide ja muu pesu eest kandis 15 aastat hoolt Kuivastu Ranna Juula Pruul (s Jõgi). Tegemist on Lehtmetse Andrusel sündinud Kansilageda Aleksei Pruuli teise poja Andrei Pruuli (1867–1908) lesega, kes oli sündinud Simiste Lolli-Niidil. (Järgneb)

* Detsembris ennatlikult avaldatud pilt saab seekord õige allkirja:

muis.ee - JSM F 292:1

Fotol Muhu laulukoorist 1913. aastast võib näha kaht tulevast militsionääri /politseikordnikku. Esimeses reas paremalt esimene on Karl Falkner ja kolmanda rea keskel Anton Reiart. Esimene rida (vasakult) Mihail Pallas, Andres Vana, Tihon Paist, Karl Falkner. Teine rida x, Selma Lember, Nelli Vana, Juuli Evert, Emilie Falkner, Nelli Olak, Maria Vaga. Kolmas rida x, Lidia Müristaja, Helena Väli, Anton Reiart, x, x, x. Neljas rida x, x, x, x, Nelli Reiart, Liina Mägi, Grigori Vaga. 1913. aastal Kuressaares Romanovite dünastia 300. aastapäeva pidustustel.

TULE TALGUTELE!

21. märtsil kell 10.00

Üügu panga aluse korrastamise talgud

Talgutööks on panga alla kasvama hakanud võsa raie ja põletamine.

Töökindad saab kohapealt ja talgulistele valmistab lõunaks supi Tihuse Turismitalu.

Võimalusel võta kaasa mootorsaag või võsatrimmer.

Täpsem info ja registreerimine- Anduvälja Andres, kindel.andres@gmail.com, 5215966

Mereplaneering

Eesti üleriigilise mereala planeeringu põhilahenduse ja selle mõjude hindamise aruandega saab tutvuda rahandusministeeriumi kodulehel ja mereala portaalis mereala.hendrikson.ee. Ootame materjalidega tutvuma ja kaasa rääkima. **Ettepanekuid saab esitada kuni 18. märtsini** rahandusministeeriumile aadressil info@fin.ee

Huvilised on oodatud planeeringu eelnõu (põhilahenduse) ja selle mõjude hindamise eelnõu **avalikele aruteludele** mereäärsetes maakondades: • 13. aprillil kl 16 Harjumaal Proto avastustehases (Peetri 10, Noblessner, Tallinn); • 16. aprillil kl 16 Läänemaal Puisse Nina talus (Puisse küla, Haapsalu); • **17. aprillil kl 16 Saaremaal Arensburg Boutique Hotel & Spas (Lossi 15, Kuressaare).**

EESTI METSA MANIFEST

Metsal on inimese jaoks neli peamist väärtust: ökoloogiline, majanduslik, sotsiaalne ja kultuuriline. Nende vahel peab valitsema tasakaal.

Eesti Vabariigis kui arenenud riigis peaks see tasakaal olema tagatud seaduste ja muude õigusaktide ning nende asjakohase rakendamisega. Selle manifesti koostajate arvates peituvad Eesti metsanduse tasakaalutuse juured ja praeguse nn kolmanda metsasõja põhjused selles, et tasakaal nende väärtuste vahel on kirjas vaid paberil. Tegelikult domineerib see osa metsandussektorist, mis toetab intensiivset metsamajandamist, propageerib seda tugeva lobi- ja suhtekorraldustööga ning võrdleb avalikult puude langetamist metsas saagikoristusega põllumaalt. Selleks, et tasakaal taastada, esitame oma arusaama ja nõudmised.

- 1. METS ON KODU, MITTE PÖLD**
- 2. LAGERAIETELE JA METSAMASINATELE RANGEMAD PIIRANGUD**
- 3. RAIEMAHU VÄHENDAMINE JÄTKUSUUTLIKULE TASEMELE**
- 4. METSARAHU KÕIKIDESSE METSADESSE** Praegu kehtib metsa- rahu 15. aprillist 15. juunini ainult riigimetsas ja sedagi osaliselt.
- 5. EESTI METSANDUSE JUHTIMISE TULEVIK** Ajal, mil maailmas on kiirenud kuues massiline liikide väljasuremine, peab uuendatud RMK olema majandamise asemel metsa kaitsest lähtuv asutus – RMK 2.0 ehk Riigi Metsa Kaitsekeskus.

Ühismeeleavaldus 21. märtsil kl 12 Vabaduse väljakul Tallinnas.

Täisteksti vt: www.looduskalender.ee/n/node/4269

Jäätmekool Hellamaal

24. märtsil 2020 algusega kl 11 viib Keskkonnaministeerium Hellamaa küla keskuses läbi jäätmekooli. Räägime ja näitame: kuidas prügi sorteerida; kas jogurtitopse peab pesema; kuhu viia vanad ravimid; miks ei tohi jäätmeid lõkkes põletada jms igapäevast. Millised suuremate jäätmete kogumisingid Eestis toimuvad ja kus tuleb appi kohalik omavalitsus. Osalejate küsimustele vastab keskkonnaministeeriumi asekanter **Kaupo Heinma**. Osalema on oodatud kõik huvilised.

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimme-rite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehoovli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agregaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas

vanas laudakompleksis.

MUHU VARAHALDUSE OÜ

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Tellides meilt roomikekskavaatori koos kalluriga on roomiku transport objektile tasuta. Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnikas osas leiad meie kodulehelt.

koduleht: www.muhuvarahaldus.ee
e-mail: info@muhuvarahaldus.ee

EHITUSMASINAD

- Roomikekskavaator CASE 42.-/h
- Kopplaadur JCB 3CX 32.-/h
- Minilaadur Avant 528 30.-/h
- Teehoovel 40.-/h
- Pinnasefrees 70.-/h
- Tõstukiga traktor Valtra 38.-/h

VEOKID

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1,25/km
- Kallur Iveco 8x4 kv 20t. 1,25/km
- Väike kallur Volvo FM 1,10/km
- Metsaveok Volvo FH 1,35/km
- Paakauto Scania 1,10/km
- Furgoon Mercedes Bens 1,10/km
- Treiler kv 20t. 1,25/km

MATERJALID

- Killustik fr 0/32 7,20/t
- Killustik fr 5/15 16,60/t
- Killustik fr 32/64 7,80/t
- Liiv 13,80/t
- Muld haljastuseks 16,80/t

Hind sisaldab käibemaksu

112 POLITSEI
KIIRABI
PÄASTE
Hädaabinumber kõikjal Euroopas!

Koosta mälumänguõhtu

laupäeval, 21. märtsil kl 19

Piiri Taaskasutuskeskus
12. märtsist avatud N, R, L 10–17.

Vanatoal 7. märtsil kl 19.30 kontsert-õhtusöök. Vajalik ette registreerida. Pilet 35 eurot.

20. aprillil kell 11.00 – 16.00
Muhu Põhikoolis koolitus

Kriisipsühholoogia. Käitumine ja toimetulek eriolukordades ja kriisisituatsioonis

Koolitaja Toivo Niiberg
Käsitlevad teemad:

- * Mis on kriis ja kriisipsühholoogia?
- * Kriisi tunnused
- * Käitumine ja toimetulek eriolukordades
- * Töötaja kaitse kriisiolukorras
- * Reaalsuse säilitamine
- * Grupiabi
- * Elulisi näiteid

Koolitus koosneb 3*1,5-tunnisest osast, vahele kohvipausid 2*15 minutit. Osalejatele väljastatakse vormikohased koolitustõendid 6 AT.

Eelregistreerimine (osaleja nimi ja isikukood) kuni 15. aprill 2020 annika@muhu.ee

Osavõtutasu 10 eurot kanda Muhu Vallavalitsuse a/arvele EE782200001120228703, selgitusena lisada osaleja nimi, koolitus.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Kinohommik

Reedel, 6. märtsil kell 9.30
Muhu Põhikooli saalis

"Sipsik"

pilet 4 / 3 eurot

Kinohommik

teisipäeval, 10. märtsil kl 10
Hellamaa Külakeskuses

Fred Jüssi: Olemise ilu

Pilet 5 / 4 eurot

Reedel, 13. märtsil kl 19

Muhu spordihallis

"Mehed kõõgis 10"

(registreerida saab 6. märtsini, osalustasu 15 eurot).

Hellamaa raamatukogus avatud
Lii Tarvise nukkude näitus.

Ehitusmehed/kiviaialadudajad
ootavad tööpakkumisi.

Tel. 5395 6672

Tänu

Täna Kadri ja Peeter Ränka empaatia ja lubaduste täpse täitmise eest.

Irma Järvesalu

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistus iga kuu teisel ja viimasel pühapäeval kl 14 Muhu Hooldekeskuse kiriku-ruumis:

8. märts. Paastuaia 2. pühapäev
Reminiscere / Palve ja usk. Kl 14 jumalateenistus armulauaga.

Jumal teeb nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused. Rm 5:8

29. märts. Paastuaia 5. pühapäev. Judica / Kannatuse pühapäev. Kl 14 jumalateenistus armulauaga.

Inimese Poeg ei ole tulnud, et lasta ennast teenida, vaid et ise teenida ja anda oma elu lunaks paljude eest!

Mt 20:28

Koguduse hooldajaõpetaja
Hannes Nelis, tel 529 1881
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Neitsi Maria Kaasani
Pühakuju kogudus

Suure paastu esimese nädala laupäev, püha suurmärtri Teodor Sõjamehe mälestus. **7. märtsil kl 10** Jumalik Liturgia.

Hellamaa ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kogudus

Suure paastu teise nädala vanemate laupäev, uinunute mälestus. **14. märtsil kl 10** Jumalik Liturgia.

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

Jürikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Arvet Kõrv	96 (28.4)
Helja Sooäär	91 (18.4)
Leida Kesküla	91 (25.4)
Manivald Piipuu	88 (16.4)
Jutta Maltis	87 (25.4)
Ellen Talimets	87 (27.4)
Aino Puu	86 (22.4)
Oodet Liblik	85 (26.4)
Lilja Keinast	84 (18.4)
Eldur Väärtnõu	82 (7.4)
Rein Ling	82 (9.4)
Liisa Liblik	80 (4.4)
Eve-Marika Ausing	80 (25.4)
Kulla Vaga	80 (28.4)
Silja Silver	75 (14.4)
Mati Kumpas	75 (30.4)

Tiit Tüür	65 (11.4)
Henn Vallimäe	65 (19.4)
Tõnis Saksakulm	60 (18.4)
Paula Kaarina Ojala	60 (28.4)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Saare korsten OÜ

Korstnapühkimisteenus

Töö puhas ja põhjalik

Korstnapühkija Aadu Süld

Kutsetunnistuse nr 138888

Tel. 56935883

saarekorsten@gmail.com

Erakuulutaja, kellel puudub Muhu valla sissekirjutus: 1) tasub arve Muhu Vallavalitsuse kontole EE78220000112022 8703 Swedbank. Selgitus: kuulutuse avaldamine ajalehes Muhulane, 2) saadab enne avaldamist aadressile muhulane@muhu.ee maksekorralduse (pdf-i). Alles seejärel loeb oma kuulutust lehest.

Lapsevanemad, kes soovivad alates septembrist oma lapsele **Muhu Lasteaia lasteaia kohta**, palun esitage direktorile kohasaamise avaldus hiljemalt **15. aprilliks**.

Avalduse vorm leitav lasteaia kodulehelt muhulasteaed.ee

XI Muhu võrkpallimeistrivõistlustel kohtuvad Muhu Spordihallis neljapäeval, **12. märtsil kell 20.15** SK Muhu/ Moekasti - SK Muhu.

Muhulane 30

Märtsi 1990 infolehe nr 3 päismik ja osa pealkirju on rohelised. Mitmevärvitrükk ikkagi! Tallinna Muhulaste Seltsi eestseisus kinnitab oma läkituses Jüri Räimele ja saadikutele, et valjuhäälest vabaduse nõudest palju tähtsam on meie sisemise vastustusvõime taassünd: "Toetagem siis üksteises neid püüdlusi, mis on kantud vastutusest nii esivanemate kui tulevaste Muhu põlvkondade ees!"

Verni Saarkoppel kirjutab kalakevadest, kus seni ranged riiklikud plaanid on asendatud väljapüügi limiitidega. Kalakaupluse kohaks pakutakse Koguvat, kus soomkala esineb aastaringelt.

Leida Vokk rõhutab kodude kaunismuutmise vajalikkust ja valgustab aiandusmesindusseltsi tööd Muhus. Seltsi tegemiste hulka kuulus ka käsitöö. Vanadel pildidel näeme Suuremõisa küla asunikatalude perenaisi ja kunagist vallakirjutajat Aleksei Küngi. Bruno Pao tõi lühiteate Hiiumaa Pühalepa külanõukogu aktivistide külastägist Muhusse. Pühalepa rahvas tundis huvi siinsete talude taastamise vastu.

Muhulast trükiti 1500 tk ja see maksis 20 kopikat.

Aprilli Muhulase materjalid on teretulnud **30. märtsi** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükkitud Saaremaa Trükikoda 410 eks.
Hind 50 eurosent